

Közös interjú az ESIS jelenlegi és az EFNDT volt elnökeivel a RAKK 2023 rendezvényen

A common interview with the current and former presidents of ESIS and EFNDT at the RAKK 2023 conference

Kérdező/Questioner: Tóth László

Közös éleletterünk Közép-Európa. Belgrád és Eger közötti távolság alig 500 km, mégis vérzivataros történelmet élt meg mindkét nemzet, vagy a közös határon belül, vagy külön-külön körberajzolt határokkal. Itt és most Egerben a RAKK 2023 seregszemlén két olyan szakember találkozott, akik szakmai területük Európa országainak közös határvonalát törekedtek, ill. igyekeznek megrajzolni. **Alexandar SEDMAK (AS)** az ESIS (European Structural Integrity Society) és **Trampus Péter (TP)** a EFNDT (European Federation for Non-Destructive Testing). Prof. Sedmak jelenlegi elnöke, Prof. Trampus a volt elnöke a szervezeteiknek. Engedjétek meg, hogy néhány kérdéssel forduljak hozzátok.

A RAKK 2023 konferencián készült kép, balra Trampus Péter, középen Aleksandar Sedmak, az interjúalanyok; jobbra Mladen Mladenovic, a Szerb Roncsolásmentes Vizsgálati Szövetség elnöke

Te vagy most a vendég hazánkban, Egerben, így már csak udvariasságból is téged illet az első kérdés! Hogyan tervezed elérni, megvalósítani a regionális terveket?

AS: Az ESIS vezetését arra fogom kérni, hogy ne csupán a különböző szakmai csoportokat (Technical Committees: TC) támogassa, hanem a nemzeti szervezeteket is. Mindenképpen szeretnék a nemzeti bizottságokkal szorosan együttműködni, meglátogatni képviselőjüket (ez a mostani első utam is e célt szolgálja). Így terveim között szerepel Románia, Horvátország, Szlovénia, Bulgária, Görögország, Törökország, ... meglátogatása, valamint a kevésbé aktív országok, mint például Észak-Macedónia, Montenegró, Bosznia-Hercegovina is.

Te korábban voltál elnöke az EFNDT-nek, milyen regionális céljaid voltak?

TP: A világ roncsolásmentes közösségét tekintve az EFNDT egy regionális szervezet, a régió a földrajzi Európa. Ebből következik, hogy az EFNDT minden célja, azaz az elnök és az elnökség célja „regionális” volt. Ha a kérdésben szereplő régió alatt Közép-Európát értjük, akkor ugyan nem hivatalosan, azaz nem zászlóra tűzve, de igyekeztem a szűkebb régiónk szekerét tolni: behoztam az elnökségbe a Szerb Szövetség elnökét, aki kiváló munkát végzett és a Horvát Szövetségből is hoztam be tagokat.

Te most vagy az ESIS elnöke, vannak-e kitűzött regionális céljaid?

AS: Valóban, az egyik törekvésem és prioritásom a regionális szervezetek megerősítése, tevékenységeinek megújítása a szerkezetintegritás témaköréhez kötődő szakmai területeken, például a roncsolásmentes vizsgálatok témakörében is.

Mit sikerült megvalósítani?

TP: Az EFNDT egy folyamatosan megújított stratégiai terv figyelembe vételével dolgozik. Elnökségem időszakában részletesen áttekintettük ezt a tervet, majd aktualizáltuk. Ami ennél lényegesen nagyobb léptékű tevékenység volt és amire büszke vagyok, az a nemzeti és nemzetközi szövetségek globális működési és egyúttal finanszírozási modelljének az átalakítása volt. Ez a feladat már az előző elnökségi ciklusban elkezdődött (ekkor alelnökként vettem benne részt), de az én elnökségi ciklusomban fejeződött be. A lényege az volt, hogy egy hatékonyabb szervezeti, kapcsolati, kommunikációs és tagdíjvetési rendszert dolgoztunk ki és fogadtattunk el a nemzeti szövetségekkel, a másik három regionális szövetséggel (Afrika, Ázsia, Amerika) és – ami a legnehezebb feladat volt – a „világszervezettel” (ICNDT). A roncsolásmentes szövetségek nemzetközi színpada ma is e szerint a séma szerint működik.

Milyen előzményekre lehet támaszkodni a regionális szerep megjelenítésében? (Jugoszlávia-Bulgária-Románia-Magyarország-Ukrajna-Szlovákia kapcsolatrendszerét figyelembe véve).

Stojan Sedmak¹,
Aleksandar Sedmak
édesapja

AS: Számomra nagyon megtisztelő és kellemes érzés az, hogy édesapámmal, Prof. Stojan SEDMAK-kal kezdhetem válasszomat, hiszen ő egyike volt azoknak, akik elsőként vezették be és honosították meg a „Törésmechanika” és a „Szerkezetintegritás” fogalomrendszerét a néhai Jugoszláviában. Szerbia területén még ki kell emelni Aleksandar Radovic és Mladen Berkovic professzorokat, valamint a régióban Janko Legat és Ino Rak (Szlovénia), Zvonko Lukacevic (Horvátország), Stevan Kuzmaqnovic (Bosznia-Hercegovina), Vuk Culafic (Montenegro), Todor Adziev (Makedonia) professzorok neveit, akik a hegesztett kötések törésmechanikájának USA-ExYu projektjén dolgoznak. De ne feledjük barátainkat, Dorin Deheleant Romániából, Czoboly Ernőt Magyarországról, és a néhai, a Bolgár Tudományos Akadémia volt elnökét Stefan Vodenicharovot Bulgáriából. Nagyon remélem, hogy nem felejtettem ki a névsorból senkit, csupán azokról feledkezhettem el a névsor felsorolásánál, akik már nem aktívak.

Az előző elnöknek voltak-e regionális törekvései?

TP: Nem tudok róla, hogy lettek volna. Precíz, német mentalitást tükrözött a tevékenysége, úgy érzem, hogy ezen a területen sokat lehetett tőle tanulni.

Milyen hazai rendezvények segítik a szakemberek ismereteinek bővülését és milyen szakmai szervezetek járulnak hozzá érdekeinek érvényesítéséhez?

AS: A szerkezetintegritáshoz és ennek különböző diszciplínáihoz szervesen kötődő témakörökben – mint például hegesztés, anyagtudomány, mechanika, roncsolásmentes anyagvizsgálat – szervezett hazai konferenciák nagyon fontosak számunkra. Ezek szervezésében folyamatosan részt vesznek mindazon szakmai képviselőink, egyesületeink, egyetemeink, kutató intézeteink, amelyek végső soron az ipari termékeink biztonságának garantálásához szervesen kötődnek. Az egymással is kapcsolatban levő szakmai szervezetek száma biztosan meghaladja az egy-két tucatot.

TP: Első helyen kell említeni a RAKK-ot, amiből az idén rendeztük meg a 13-ikat Egerben. Ez a rendezvény (beleértve akár a helyszínt is) stabilitását tükrözi. Mint minden konferencia, ez sem csak a szakmai

tartalmával járul hozzá az ismeretek bővítéséhez, hanem a személyes találkozások, a néhány napos együttlét közösséget erősítő hatását is érvényesíti. Ehhez hasonló nagyrendezvénye nincs a MAROVISZ-nak. A RAKK-on túlmenően a GTE nyomástartó edények témaköréhez kapcsolódó Balatoni Ankétja, a MAHEG Hegesztési Konferenciája és a MAE „Anyagvizsgálat a Gyakorlatban” rendezvénye hozza még össze a hazai roncsolásmentes vizsgálat közösséget.

Kiváló szakmai folyóiratokról a DIVK-ről kaphatna a magyar szakmai közönség egy rövid tájékoztatást (alapítás, szakmai terület, felelős szerkesztők, ...).

AS: Vezető szakmai folyóiratunkat a „Szerkezeti Integritás és Élettartam” (Structural Integrity and Life), valamint egyesületünket (DIVK) 2001-ben alapította Prof. Stojan Sedmak. A 2014-ben bekövetkezett halála után az alapító személyének tiszteletére egyesületünk új neve **„Szerkezeti Integritás és Élettartam Egyesület. Prof. Dr. Stojan Sedmak”**. Folyóiratunk most 23 éves, így most kezdtünk hozzá a 23. évfolyam közleményeinek publikálásához. Évente rendszeresen három és egy különszám jelenik meg. Ez utóbbiak többnyire a kiváló szakmai és kiadói partnerünk, a 75 éve alapított széleskörű szakértői tevékenységet végző Szerb Anyagvizsgáló Intézet (IMS) szakmai területeihez kötődnek és vendég szerkesztő közreműködésével készülnek. Ennek szerkesztőbizottságában helyet kaptak egy-egy témakör kiváló tudósai, elismert szakemberei is, így Magyarország képviselőjében Tóth László is.

A hazai szakmai folyóiratról ugyanezt igen röviden, hiszen mi magyarok ezt többnyire ismerjük.

TP: Az Anyagvizsgálók Lapja 2006-ban került az alapító kiadó jóvoltából a MAROVISZ birtokába. A lapot ekkor egy kiváló felelős szerkesztő, Lehofer Kornél gondozta. Az ő sajnálatos és váratlan halálát követően a lap tovább élt, felelős szerkesztője Gillemot László lett. Átment némi metamorfózison – a nyomtatott verzió elektronikusra váltott és csak egy válogatás szám jelent meg nyomtatásban minden év vége felé. Kissé csökkent a szerkesztőbizottság aktivitása, előfordult, hogy késett egy-egy szám megjelenése. Gillemot László úgyszintén váratlan halálát követően Tóth László vette kezébe a lap irányítását, ami – köszönhetően szisztematikus és óriási energiákat megmozgató tevékenységének – felfelé ívelő pályára lépett és mára elérte, hogy az ország vezető szaklapja legyen. Újjáalakult a szerkesztőbizottság, új rovatok jelentek meg, megújult a honlapja és második éve a lap ismét megjelenik nyomtatott változatban is, rendkívül igényes kivitelben.

¹ Tóth László: Stojan Sedmak (1929. november 9. - 2014. november 2.), Anyagvizsgálók Lapja, 2014//I-II. lapszám, 59-61. old.

Tudom, hogy egy időszakban bekapcsolódtál a kormányzati munkába is. Melyik területre, milyen időszakra, milyen céllal és milyen eredménnyel?

AS: Tudományos Miniszterhelyettesként tevékenykedtem a technológiai fejlesztéshez kötődően 2003-2006 között a szerb kormányban. Ez volt az a periódus, amikor az alaptudományok, a technológiai fejlesztés és az innováció átszervezésére került sor Szerbiában a 2000-ben végbement alapvető politikai változásokot követően. Tevékenységem időszakának fókuszpontja két miniszter, Prof. Dragan Domazet (Belgrad Metropolitan University alapítója, rektora, 2001-2004 között miniszter) és Prof. Aleksandar Popovic (Szerb Bányászati és Energiaügyi miniszter 2007-2008) egyetemes törekvésének megvalósítása, amelynek közös célja volt a szerb tudományos élet újbóli megjelentetése, integrálása az európai tudományos közéletbe, tevékenységekbe. Ezt teljes mértékben sikerült elérni. Maig is büszke vagyok azon erőfeszítésekre, amelyek a nemzetközi együttműködésekben születtek.

Szakmai múltad ezer szállal kötődik a nukleáris iparhoz. Hazánkban, de a nemzetközi életben is (lásd pl. Németországot) ez mindig is erősen kapcsolódik az aktuálpolitikához. Lehet-e egyáltalán szakmai megfontolásokat érvényesíteni az ilyen milióban?

TP: Kell érvényesíteni a szakmai megfontolásokat, ami nem egyszerű. A világban 32 ország üzemeltet atomerőművet, ami egy „elit klub”. Nekünk büszkének kell lennünk, hogy Magyarország tagja ennek az elit klubnak. Atomerőmű abba az országban üzemel, ahol a politikai akarat vagy a társadalmi konszenzus azt lehetővé teszi. A kérdés a politikai akarat hátterére utalt. A társadalmi konszenzus megszerzése is nehéz, mert a társadalom (a hétköznapi emberek) többsége tájékozatlan és ezért igen könnyű őket összezavarni. Miért? Azért, mert a klasszikus fizika és mechanika emberi érzékszervekkel érzékelhető valóságot írt le, de a kvantummechanika, a valószínűségi megközelítés, a szintelen, szagtalan stb. radioaktív sugárzás jelenléte többnyire felfoghatatlan a hétköznapi ember előtt. Természetesen a politikus sem érti ezeket a dolgokat, csak sulykolja. Meggyőződésem, hogy a tudomány és a társadalom általános tudása közti szakadék folyamatos mélyülésének megállítása nélkül remény sincs arra, hogy a helyzet érdemben változzon. De visszatérve az első mondatra, a kérdést a szakembereknek csak szakmai alapon szabad megközelíteniük.

Köszönöm ezt a tartalmas és – számomra – örömteli beszélgetést mindkettőtöknek. Hallgatva benneteket egyrészt ifjúságunk éveinek közösen átélt eseményei villantak fel bennem, másrészt pedig az a kérdés, hogy ki és kik lépnek erre az általunk kitaposott útra. Optimistán csak azt mondhatom, "minden generáció megtalálja a maga vezetőit"!

Milyen volt édesapád szerepe pályaválasztásodban? Serkentő vagy az ellenkezője, avagy te mindig a saját elgondolásod megvalósítója voltál/vagy?

AS: Édesapám sohasem mondta, hogy mit kell tennem. Mindig azt mondta, figyeld, mit teszek! És ez elegendőnek is bizonyult. Tinédzser korom óta biztos voltam abban, hogy mérnök és tanár lehetek. Mi mindketten sikereket értünk el, sikeres életutat futottunk be, de a veretes latin közmondás, „per aspera ad astra” (göröngyös úton a csillagokig, avagy a sikerért meg kell küzdeni) is igaznak bizonyult. Jómagamról csak azt tudom mondani, hogy a gigantikus terhet hordozó ember vállain állva jártam a magam sima és biztonságos útját.

Aktív szerepet vállaltál az ESIS-ben is, hiszen a TC17 (NDE munkacsoport) keretében mintegy „becsempészted” a roncsolásmentes vizsgálatokat is. Itt van Egerben Szerbia Roncsolásmentes Vizsgálati Szövetségének elnöke, Mladen Mladenovic is. Milyen közös platformot terveztek bilaterális és TC17 csatornában?

TP: Elhatároztuk, hogy évente szervezünk egy közös rendezvényt, hol Szerbiában, hol Magyarországon. Itthon az ESIS TC17 rendezvényt összekötjük az aktuális RAKK-kal, Szerbiában vagy esetleg 2024-ben Horvátországban (ECF 2024 Zágrábban lesz), feltétlenül lesz TC17 speciális szekció.

Nagyon aktuális a kérdés: Az NDE 4.0 témakörben nem lehetne-e olyan tématerületeket definiálni, amelyekben a két ország közösen és egyeztetett módon tevékenykedne, és az ESIS TC17 keretében bemutatja eredményeit nemzetközi rendezvények szervezésével pl. B2 városokban (Belgrád és Budapest).

AS: Ez egy kiváló ötlet! Ezen dolgoznunk kell! Valahogyan én hiszek abban, hogy nem kizárólagosan e témakörre gondolva kell felépítenünk kooperációkat, hanem több, e gondolatkörhöz kötődő roncsolásmentes vizsgálati eljárás témakörében (pl. az ultrahangos vizsgálat alkalmazási területein is, lásd PAUT, TOFD...) és legyünk kezdeményezők a TC17 munkájában, megjelenítésében.

TP: Az NDE 4.0 kérdést most kezdjük tanulni, érteni és hazai rendezvény sorozaton keresztül bevezetni a műszaki gondolkodásba. Határokat átlépni akkor fogunk, ha már eredményeket – legalább egy hazai konszenzust a gondolkodásban együtt a hazai ipari szereplőkkel – fel tudunk mutatni.